

22. Europejski Tydzień Regionów i Miast, Bruksela 2024

Dominika Jędrzejczak

Przedstawicielka Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie wzięła udział w Europejskim Tygodniu Regionów i Miast, który odbywał się w Brukseli w dniach 7–10 października 2024 r. Jest to coroczne wydarzenie, poświęcone europejskiej polityce spójności, organizowane przez Europejski Komitet Regionów oraz Komisję Europejską (DG REGIO). Wydarzenie to stanowi przestrzeń budowania i wzmacniania wzajemnych relacji środowisk działających na poziomie lokalnym i regionalnym. Jest też przestrzenią debaty dotyczącej europejskich regionów i miast, w której łączy się perspektywę przedstawicieli administracji publicznej, środowiska akademickiego, biznesu i trzeciego sektora. Daje też okazję do przedstawienia rozmaitych inicjatyw oraz ciekawych projektów, realizowanych w Europie na rzecz i przy udziale samorządów.

Mottem tegorocznego wydarzenia było „Wzmacnianie społeczności”, co wpisuje się w narrację, że regiony są tym poziomem zarządzania, który jest najbliższy obywateli, a tym samym dysponuje najlepszą wiedzą o lokalnych uwarunkowaniach, potencjale i potrzebach.

Wydarzenie obejmowało ponad 150 sesji, w których udział wzięło ponad 7000 uczestników. Istotne dla regionów i miast zagadnienia zgrupowane były w 4 bloki tematyczne, stanowiące ramy programowe wydarzenia: „Konkurencyjność i konwergencja: dwie strony medalu”, „Regiony wzmacniające europejską demokrację”, „Inteligentny i zrównoważony rozwój regionów” oraz „Regiony z talentem”. Każdy z tych bloków poświęcony był bieżącym wyzwaniom, na które odpowiedzi poszukiwano w różnorodności i współpracy europejskich regionów, kreowaniu przestrzeni dla rozwoju talentów oraz wzmocnieniu zaangażowania społeczności lokalnych w proces tworzenia polityk publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem młodego pokolenia.

W jednej z sesji, pt. „Wzmacnianie społeczności poprzez przyciągnięcie inwestycji i talentów dla zrównoważonego i spójnego rozwoju”, poświęconej aktywności regionów w obliczu wyzwań związanych z zieloną transformacją, rozwojem technologii i kryzysem demograficznym, wystąpił Pan Adam Struzik, Marszałek Województwa Mazowieckiego. Zaprezentował on Mazowsze jako region rozwoju innowacji. Przedstawił stworzony w Przasnyszu Ośrodek Badań Lotniczych i Kosmicznych Politechniki Warszawskiej (OBLLOT), który stanowi odpowiedź na współczesne trendy, związane z rozwojem rynku dronów. Podkreślił też, że sama lokalizacja ośrodka urzeczywistnia dążenia do wyrównywania szans rozwojowych na Mazowszu i wdrażania wewnątrzregionalnej polityki spójności. Działania innych europejskich regionów

prezentowali przedstawiciele: Landu Saksonia-Anhalt, Regionu Valencia oraz Regionu Val de Loire. Niemiecki region, będący regionem węglowym, cały swój wysiłek kieruje na rozwój zielonego przemysłu i innowacji, co wynika z decyzji niemieckiego rządu o wycofaniu produkcji energii opartej na węglu do 2038 r. Z kolei hiszpański region Valencia, w którym istotną gałęzią gospodarki jest przemysł samochodowy, staje w obliczu szeregu wyzwań związanych z zieloną transformacją. Zmiany wymagają silnego zaangażowania władz regionu, budowania dialogu z międzynarodowymi korporacjami i działań na rzecz ochrony pracowników. Uwaga władz regionu francuskiego skoncentrowana jest natomiast na zapewnieniu sprawnego funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej, w związku z niedoborem pracowników służby zdrowia. Władze regionalne podjęły szereg interwencji w celu poprawy sytuacji, wspierając system szkolnictwa medycznego, a także wprowadzając system zachęt, które pozwoliłyby sprowadzić lekarzy z innych regionów Francji. Wszyscy paneliści byli zgodni, że europejska polityka spójności, ukierunkowana na regiony, powinna być kontynuowana w kolejnej perspektywie finansowej. Fakt, że uwzględnia ona uwarunkowania lokalne, sprzyja trafnemu wykorzystaniu środków unijnych. Kluczowa z perspektywy przedstawicieli wszystkich czterech regionów jest współpraca międzyregionalna, szczególnie cenna w obliczu obecnych wyzwań, które wymagają wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Współpracujące ze sobą regiony mają znacznie silniejszą pozycję w Unii Europejskiej, choć ich rola mogłaby być jeszcze bardziej wzmocniona na etapie tworzenia unijnego prawa.

Ważnym tematem podczas Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast było wdrażanie celów zrównoważonego rozwoju. Poświęcono temu m.in. sesję pt. „Stymulowanie zrównoważonego rozwoju: wdrażanie i monitorowanie celów zrównoważonego rozwoju w regionach”, w której udział wzięli przedstawiciele administracji rządowej z Hiszpanii i Finlandii, a także przedstawiciel OECD, Komisji Europejskiej (DG JRC) i Europejskiego Komitetu Regionów. W dyskusji podkreślano, że istotą Agendy 2030 nie jest wkład różnych polityk w zrównoważony model rozwoju, ale faktyczne osiągnięcie 17 celów, przy wspólnym wysiłku wszystkich poziomów administracji. W 2023 r. OECD we współpracy z Europejskim Komitetem Regionów przeprowadziło badanie¹, którego wyniki pokazują, że w obliczu kryzysów, takich jak pandemia COVID-19 czy agresja Rosji na Ukrainę, w lokalnych i regionalnych politykach rozwoju coraz częściej występują odwołania do celów zrównoważonego rozwoju². Niezbędne jest jednak wzmocnienie świadomości społecznej co do wpływu realizacji tych celów na jakość życia, w dynamicznie zmieniającym się świecie. Mając na względzie, że zbliża się perspektywa roku 2030, należy też rozpocząć debatę na temat celów zrównoważonego rozwoju w kolejnych latach. Co istotne, Komisja Europejska (DG JRC) podejmuje

¹ OECD (2024), „Localising the SDGs in a changing landscape”, *OECD Regional Development Papers*, No. 68, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/a76810d7-en>.

² W badaniu wzięli udział respondenci z krajów UE (72%) oraz z innych krajów (28%). Najbardziej aktywnym krajem była Polska (13% respondentów).

działania, których celem jest uspołnienie sposobu monitorowania wskaźników zrównoważonego rozwoju w krajach członkowskich. Służą temu projekty pilotażowe takie jak *REGIONY2030*³ czy uruchamiany aktualnie projekt *2030CATALYSTS*⁴.

Innym, istotnym zagadnieniem, które wybrzmiewało podczas Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast był temat cyfryzacji i nowych technologii, w tym rozwiązań takich jak cyfrowe bliźniaki (ang. *digital twin*), które – umożliwiając tworzenie symulacji – mogą w istotny sposób wspierać procesy decyzyjne. Rozwiązania takie są wdrażane np. w ramach projektu *SCORE*⁵, prezentowanego podczas jednej z sesji, którego celem jest wzmacnianie odporności na skutki zmiany klimatu w miastach przybrzeżnych. Projekt ten obejmuje budowę wirtualnego modelu, który wykorzystując sieć sensorów, przy wsparciu sztucznej inteligencji, pozwala na tworzenie symulacji i rozwój systemów wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami. Projekt korzysta także z rozwiązania jakim jest laboratorium innowacji (ang. *living lab*), włączając lokalną społeczność we współtworzenie i testowanie rozwiązań, opracowanych przez środowisko naukowe i inżynierów. Obejmuje to zarówno tworzenie funkcjonalności innowacyjnych narzędzi, jak i dostarczanie danych do modelu. Efektem zaangażowania mieszkańców jest lepszy odbiór wyników projektu oraz wzrost świadomości w zakresie skutków zmian klimatu. Rośnie także akceptacja społeczna dla działań władz lokalnych na rzecz adaptacji i mitygacji. Z perspektywy 60-tysięcznego hiszpańskiego miasta Vilanova i la Geltrú, biorącego udział w tym projekcie, szczególnie cenny jest dostęp do danych, o znacznie większej precyzji niż dane, które udostępniała miastu administracja regionalna. Wyzwaniem może jednak być utrzymanie narzędzia, stworzonego w ramach projektu, po zakończeniu finansowania.

W kontekście cyfryzacji i nowych technologii na uwagę zasługuje także inicjatywa *Living-in.EU*⁶, której celem jest wzmacnianie regionów i miast w transformacji cyfrowej, pobudzenie ich aktywności w tej sferze i zwiększenie kompetencji. *Living-in.EU* wspiera samorządy w obszarach takich jak: budowa lokalnych bliźniaków cyfrowych (*digital twins*), transparentność wykorzystania sztucznej inteligencji (np. poprzez stosowanie odpowiednich klauzul w zamówieniach publicznych), ale też niwelowanie barier technologicznych i wyrównywanie szans cyfrowych w społeczeństwie. Podczas panelu, którego gospodarzem byli członkowie tej inicjatywy, podkreślano konieczność zapewnienia, by transformacja cyfrowa była przeprowadzona w sposób bezpieczny, inkluzywny i demokratyczny, co oznacza udzielenie wsparcia małym gminom, w których świadomość wyzwań i zagrożeń związanych z rozwojem nowych technologii jest niska, a zasoby kadrowe i finansowe skromne. Nie można też pozostawić w tyle tej części społeczeństwa,

³ informacje o projekcie: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/projects-activities/regions2030-project-monitoring-sdgs-eu-regions-%E2%80%93-filling-data-gaps_en

⁴ informacje o projekcie: <https://urban.jrc.ec.europa.eu/sdgs?lng=en&ctx=udp>

⁵ informacje o projekcie: <https://score-eu-project.eu/>

⁶ informacje o inicjatywie: <https://living-in.eu/>

która posiada niskie kompetencje cyfrowe. Rozwiązaniem towarzyszącym wprowadzaniu e-usług w administracji może być zatrudnienie w urzędach cyfrowych mentorów (ang. *digital mentor*), których zadaniem będzie umiejętne udzielanie wsparcia obywatelom. Ważnym tematem jest także sama przyszłość rynku cyfrowego w Europie, zdolność stworzenia własnego rynku, zgodnego z celami i wartościami Unii Europejskiej.

Europejski Tydzień Regionów i Miast jest szczególną okazją, by dostrzec ogromny potencjał, jaki stanowi wymiana doświadczeń oraz współpraca regionów i miast. Współdziałanie ułatwia stawianie czoła kryzysom czy wyzwaniom wynikającym z ambicji polityki europejskiej, co wymaga szczególnego wysiłku ze strony administracji regionalnej i lokalnej. Niepodważalna jest też rola regionów i miast w stymulowaniu rozwoju gospodarczego poszczególnych krajów i całej Wspólnoty. Polityka spójności, ukierunkowana na zmniejszanie dysproporcji w Europie, stała się *de facto* główną polityką inwestycyjną Unii Europejskiej i siłą napędową rozwoju. W tym kontekście, szczególnym tłem tegorocznej edycji wydarzenia w Brukseli, były obawy o przyszłość polityki spójności po 2027 r., w związku z pojawiającymi się w przestrzeni publicznej pogłoskami o planach centralizacji zarządzania funduszami europejskimi⁷. Oznaczałoby to odebranie regionom ich kluczowej roli w programowaniu i wdrażaniu polityki rozwoju. W trakcie wielu sesji dawało się odczuć, że regionom trudno byłoby takie zmiany zrozumieć i zaakceptować.

Europejski Tydzień Regionów i Miast unaczynia, że trzonem Unii Europejskiej nie są zbiurokratyzowane instytucje, lecz współpracujące ze sobą społeczności lokalne. Różnorodność ich doświadczeń buduje potencjał do wdrażania innowacyjnych rozwiązań, tak potrzebnych w świetle współczesnych wyzwań.

Zdjęcia są własnością Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie.

⁷ przykład publikacji prasowej: <https://www.eunews.it/en/2024/10/08/new-eu-budget-how-von-der-leyen-wants-to-revolutionise-it-and-who-opposes/>

Dominika Jędrzejczak

Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie / Mazovian Office of Regional Planning in Warsaw

e-mail: djedrzejczak@mbpr.pl

cytacja:

Jędrzejczak D., 2024, 22. Europejski Tydzień Regionów i Miast, Bruksela 2024, MAZOWSZE Studia Regionalne, 51, Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, Warszawa, s. 121–126, <https://www.doi.org/10.21858/msr.51.07>

